

Når du ser på dette billede, er det allerede for sent. Du er medskyldig. Det er nemlig forbudt at tage billeder af parlamentet i Ashgabat - og også at se på dem. Men det behøver du jo ikke nævne, hvis du selv rejser til Turkmenistan. Alt hvad man ser på billedet er for øvrigt opført inden for det seneste 15 år. Dette foto er taget en helt almindelig eftermiddag kl. 16. Bemærk, hvor mennesketomt det er.

TURKMENBASHI FOR EVIGT

Turkmenistans **landsfader** er umulig at overse i den olierige, genopstandne, tidligere Sovjetrepublik

Hvor ligger Turkmenistan, bliver jeg spurgte allerede ved check-in i Kastrup, hvor den unge dame bag skranken ser besynderligt på min billet og nærstuderer destinationen.

Ret skal være ret. Ikke mange kan på stående fod svare på, hvor den tidligere Sovjetrepublik befinder sig på verdenskortet. For hvor gemmer Centralasien sig egentlig?

Turkmenistan ligger klemt inde mellem Iran, Usbekistan, Kasakhstan og Afghanistan. Spændende område at holde nabofest i, ikke sandt?

Selv kender jeg lige så lidt til landet som til atomfysik og hjernekirurgi. Navnet på hovedstaden Ashgabat har jeg først memoreret under mellemtilstanden i tyrkiske Istanbul. Det betyder "Kærlighedens By" og lover godt for et besøg i et land, der siden løsrivelsen fra Sovjetunionen i 1991 har gennemgået en forandring, som den grimme ælling ville hyperventilere ved tanken om.

Stort set samtlige bygninger i centrum er bygget efter 1991. Alt fra regeringsbygninger og teatre til universiteter og museer står opført i skinnende, nyt marmor og glimter om kap med smilet på den forrige præsident fra plakaterne sat op overalt.

Den forrige præsident, landsfaderen, demagoguen og diktatoren Saparmurat Niyazov, dyrkes som en afgud overalt i landet. Selv flere hundrede kilometer uden for hovedstaden kan der midt i det mest folkeforladte ingenting være opført en mindesøjle, hvor man kan beundre ansigtet med de karakteristiske bugtende, tykke øjenbryn.

Han omtales kun som Serdar

Turkmenbashi - "Den store leder af alle turkmenere". Hans bestseller "Ruhmana", der kan købes på ethvert marked i alskens fine pastelfarver, skal læses af alle skoleelever. Den er en form for spirituel guide, hvor det genfødte lands indbyggere kan finde svar på alt, som Turkmenbashi vel at mærke mener, de bør vide. Hvilket ikke var alverden set i lyset af, at den interne censur var så streng, efter at russerne trak sig ud af landet, alt selv de fra Moskva i forvejen censurerede meddelelser aldrig blev offentliggjort.

I vejledningen til "Ruhmana" står der, at man for at kunne kalde sig selv en rigtig turkmen skal læse den fra ende til anden mindst 100 gange. Jeg nøjes med forordet.

Turkmenbashi gik så vidt, at januar officielt blev omdøbt til "turkmenbashi", mens april blev opkaldt efter hans mor. Selv ikke afdøde Saddam Hussein eller Kim Jung Ill fra Nordkorea kan være med på det niveau.

En nation uden graffiti

På de brede, velplejede og rene boulevarder flokkes unge, slørtildækkede piger fra morgengry i færd med af feje nedfaldne blade sammen i rabatten.

Sådan ser gadebilledet ud kort efter solopgang, hvor det ene marmoralads efter det andet uden anydningen af graffiti passerer forbi kun afbrudt af blankpolerede guldstatuer, der nærmer sig det smagløse i al sin kompositet.

Køreturen giver et dugfrisk billede af en nyfødt nation, hvor hovedstaden fremstår som en virkelig gørelse af computerspillet The Sims, hvor det gælder om at bygge en civilisation op på rekordtid med alt, hvad det indebærer af regeringsbygninger og velfungerende infrastruktur.

Som om hoben af fortryllende bygningsværker ikke var nok, har præsidenten tildelt befolkningen gratis gas, vand og telefon i de større byer. Ikke overraskende var resultatet en afholdt leder. Men hvem ville ikke være afholdt, når benzin koster 15 øre literen?

For at fejre befolkningens opbakning til sig selv har Turkmenbashi fået opført flere gigantiske monumenter og parker med sig selv som det soleklare midtpunkt. I henholdsvis Uafhængighedsparken og Neutralitetsparken kan man således betragte ham som forgyldt baby placeret over en klode mellem en tyrs muskelsvulmende skulderblade og som sig selv, nationens fører, skuende mod horisonten og svøbt i 24 karat. Mest imponerende er statuen af Turkmenbashi øverst på et gigantisk tårn. Den kører rundt døgnet rundt og følger solens bane. Eller som de lokale ynder at sige, så følger solens bane Turkmenbashis.

Hotellet er en gyser

Havde hotellet dog bare været så prangende som al den kvalmende selviscenesættelse.

Udefra ser det med sine stjerner på facaden luksuriøst og indbydende ud, men en nærmere inspektion af sengen på det mildest talt gennemsnitlige værelse er en hårrejsende oplevelse.

Lange, kulsorte hår dækker sengetæppet, lagenet og endda hovedpuden. Neden for sengen kan man samle hår nok til en skulderlang parryk.

Selv nullermændene pakker sammen ved synet af de store plamager på det grønne gulvtæppe. Ude på gangen sidder en rengøringskone og samler nullermænd op med fingrene. Skræmmende. Men måske en meget god forklaring på, hvorfor gulvtæppet minder om en gyserfilm.

Jeg finder soveposen frem og beslutter, at der ikke er grund til at tage nogen unødige chancer.

Men måske er det sådan landet er? Enormt poleret og smukt på ydersiden, men faldefærdigt og møgbeskidt bag facaden. I hvert fald kan det ikke undgå at dupere én, når man kører gennem de affolkede gader om aftenen og på det nærmeste blændes af et manglefarvet lyshav. Der brændes uhyrlige mængder energi af på tusindvis af lygtæpæle,

der oven i købet er svøbt i kulørte lyskæder. De er skøre, de turkmenere!

Tæpper er nationalsport

Selv om jeg har svært ved at indrømme det, så er én af de mest interessante, kulturelle oplevelser i Ashgabat tæppemuseet. Her hænger nemlig verdens største tæppe, hvilket et diplom fra Guinness beviser. Den også rekordhurtignakkende rundviser slynger om sig med fakta. Tæppet er 14 gange 21 meter, vejer 856 kilo, består af 49 millioner knytninger og er udført af 40 kvinder på syv måneder i 1941.

Tæppernes mytologi og forankring i Turkmenistan bliver faktisk spændende at høre om, selv om vævekunst ikke just hører til mit yndlingsfag.

Nationalisporten i Turkmenistan er tæppevævning. Pigerne bliver født til at væve og begynder allerede som treårige, fortæller guiden og supplerer med ordsprogene: "Det er sværere at væve et tæppe end at grave en brønd" samt "Mænd skal opdrætte kvæg, og kvinder skal væve".

De rigtig gode vævere klarer halvdelen centimeter. Om dagen. På de virkelig komplicerede tæpper med millioner af knytninger tager det et år at væve en meter. Timelønnen vil jeg slet ikke bruge tid på at udregne.

Turkmenske tæpper er smukkere end roser og stærkere end sten. De er hellige for os og fyldt med betydende symboler fra vores region. Kigger man efter, kan man se, at tæpperne er prydet med dromedarer, skorpioner, harer og skildpadder, fortæller guiden.

Desuden er der et gennemgående yndt motiv. Lige præcis. Turkmenbashi er forevigt i alskens nuancer og positioner. Dog er tæpperne alle placeret, så man ikke kan tørre sine beskidte saler af på hans bugtende øjenbryn.

TEKST OG FOTO: SIMON STAUN
sim@fyens.dk

TURKMENISTAN

Turkmenistan har fem millioner indbyggere. **Landet** er 488.100 kvadratkilometer, 10 gange Danmarks størrelse.

Visum koster 93 dollars og skal søges om i god tid. Man skal inviteres af eksempelvis rejseagent for at kunne få indrejsetilladelse. Mere på: www.turkmenistanembassy.org

Turkmenistan er det ene af blot tre neutrale lande i verden. De to andre er Schweiz og Østrig.

Saparmurat Atajewiç Nyýazov - alias Turkmenbashi - blev født 1940 og døde i 2006

Veksler man på gaden får man 23.000 manat pr. dollar. I i banken ca. 5500. Så

det betaler sig ret godt at finde gadevekslere.

En liter benzin koster 500 manat. En liter cola 20.000.

En god middag koster ca. 20 kroner.

En hefلاس lokal Arak kan købes i lufthavnen for ca. 5 kroner

Der er 30 minutters kørsel til Iran fra Ashgabat.

Der er udgangsforbud efter kl. 23.

Man flyver billigst til Turkmenistan fra Kastrup over Istanbul med Turkish Airlines.

Penguin Travel arrangerer ture til Turkmenistan. WWW.TURKMENISTAN.COM

Udpluk af love som Niyazov fik vedtaget:

2001: Ballet og opera forbydes, da de er "unødvendige" i turkmensk kultur

2004: Det bliver forbudt for unge mænd at have langt hår og skæg. Desuden bliver det forbudt for nyhedsoplæsere at bruge make-up.

2005: Alle hospitaler uden for Ashgabat bliver beordret lukkede, fordi de syge skal komme til hovedstaden for behandling. I samme ombering lukkes alle rurale biblioteker.

Computerspil bliver forbudt, fordi de er for voldelige.

2006: Turkmenske lærere, der ikke lovpriser Turkmenbashi, får lavere løn eller bliver fyret.

Ordet for brød og april bliver udskiftet med navnet på Turkmenbashis moder, Gurbansoltanedzhe.

Hunde bliver forbudt i hovedstaden på grund af deres lugt.

En af de talrige statuer af landsfader Turkmenbashi. Opført i guld naturligtvis og omkranset af rindende vand, der er en mangelvare i Turkmenistan. Det er ufatteligt, så mange ressourcer, der er brugt på mindesmærkerne og parkerne i forhold til, hvor mange besøgende der er. Måske skyldes det, at alle turkmenere arbejder om dagen?

////////////////////////////////////
JEG INDRØMMER DET. DER ER FOR MANGE PORTRÆTTER, BILLEDER OG MONUMENTER. JEG FINDER IKKE RIGTIG GLÆDE VED DEM, MEN FOLKET FORLANGER DET PÅ GRUND AF DERES MENTALITET.

Saparmurat Niyazov, alias Turkmenbashi

////////////////////////////////////

Tre drenge på et marked spurgte, om de ikke nok måtte blive fotograferet for første gang. Det siger man ikke nej til.

Kvinderne har farvestrålende, lange kjoler. Både dem, der arbejder på markedet og dem, der samler affald på vejene.

Enorme seks- og ottesporede motorveje med tusindvis af lygtæpæle og ny asfalt. Blot mangler der køretøjer ...